DOMSTOLENS DOM

15. juni 1999 *

I sag C-321/97,

angående en anmodning, som Stockholms tingsrätt i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Ulla-Brith Andersson og Susanne Wåkeråss-Andersson

mod

Svenska staten (den svenske stat),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 6 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, undertegnet den 2. maj 1992 og godkendt ved Rådets og Kommissionens afgørelse 94/1/EKSF, EF af 13. december 1993 om indgåelse af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde mellem De Europæiske Fællesskaber, deres medlemsstater og Republikken Finland, Republikken Island, Fyrstendømmet Liechtenstein, Kongeriget Norge, Det Schweiziske Edsforbund, Kongeriget Sverige og Republikken Østrig (EFT 1994 L 1, s. 1), og af Rådets direktiv 80/987/EØF af 20. oktober 1980 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens (EFT L 283, s. 23),

har

* Processprog: svensk.

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene J.-P. Puissochet, G. Hirsch og P. Jann samt dommerne J.C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, J.L. Murray, D.A.O. Edward, H. Ragnemalm, L. Sevón (referende dommer) og M. Wathelet,

generaladvokat: G. Cosmas

justitssekretær: assisterende justitssekretær H. von Holstein,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Svenska staten (den svenske stat) ved justitiekansler Hans Regner, som befuldmægtiget, bistået af advokat Gun Löfgren Cederberg, Stockholm

— den svenske regering ved afdelingschef Lotty Nordling, Juridisk Sekretariat (EU), Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget

— den franske regering ved kontorchef Kareen Rispal-Bellanger, Afdelingen for International Økonomisk Ret og Fællesskabsret, og ekspeditionssekretær Claude Chavance, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

— den norske regering ved vicegeneraldirektør Jan Bugge-Mahrt, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved de juridiske konsulenter John Forman og Christina Tufvesson, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 11. november 1998 er afgivet mundtlige indlæg af Ulla-Brith Andersson og Susanne Wåkerås-Andersson ved advokat Allan Stutzinsky, Göteborg, af Svenska staten (den svenske stat) ved Hans Regner, af den svenske regering ved Lotty Nordling, af den franske regering ved Claude Chavance, af den islandske regering ved juridisk konsulent Martin Eyjólfsson, Den Islandske Repræsentation ved Den Europæiske Union, som befuldmægtiget, af den norske regering ved Jan Bugge-Mahrt og af Kommissionen ved John Forman og Christina Tufvesson,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 19. januar 1999,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 15. september 1997, indgået til Domstolens Justitskontor den 17. september 1997, har Stockholms tingsrätt i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) forelagt tre præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 6 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, undertegnet den 2. maj 1992 og godkendt ved Rådets og Kommissionens afgørelse 94/1/EKSF, EF af 13. december 1993 om indgåelse af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde mellem De Europæiske Fællesskaber, deres medlemsstater og Republikken Finland, Republikken Island, Fyrstendømmet Liechtenstein, Kongeriget Norge, Det Schweiziske Edsforbund, Kongeriget Sverige og Republikken Østrig (EFT 1994 L 1, s. 1, herefter »EØS-aftalen«), og af Rådets direktiv 80/987/EØF af 20. oktober 1980 om

indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens (EFT L 283, s. 23).

2 Spørgsmålene er rejst under en sag, der er anlagt af Ulla-Brith Andersson og Susanne Wåkeråss-Andersson mod den svenske stat med henblik på at få fastslået et erstatningsansvar for staten som følge af, at denne ikke på korrekt vis har gennemført direktiv 80/987, hvortil der henvises i punkt 24 i bilag XVIII til EØS-aftalen.

Relevante retsregler

3 Ifølge EØS-aftalens artikel 2, litra b), forstås i aftalen ved »'EFTA-staterne', de kontraherende parter, som er medlemmer af Den Europæiske Frihandelssammenslutning«.

4 EØS-aftalens artikel 6 bestemmer følgende:

»Med forbehold af fremtidig udvikling i retspraksis fortolkes bestemmelserne i denne aftale i det omfang, de indholdsmæssigt er identiske med tilsvarende regler i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og traktaten om oprettelse af Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab samt retsakter udstedt i medfør af disse to traktater, ved deres gennemførelse og anvendelse i overensstemmelse med de relevante afgørelser, der er truffet af De Europæiske Fællesskabers Domstol forud for tidspunktet for undertegnelsen af denne aftale.«

5 I EØS-aftalens artikel 7 hedder det:

»Retsakter, der er omhandlet eller indeholdt i bilagene til denne aftale eller i afgørelser truffet af Det Blandede EØS-Udvalg, er bindende for de kontraherende parter og udgør eller skal gøres til en del af deres interne retsorden på følgende måder:

...

b) en retsakt svarende til et EØF-direktiv overlader det til de kontraherende parters myndigheder at bestemme form og midler for gennemførelsen.«

6 EØS-aftalens protokol 34 om den mulighed, som EFTA-staternes domstole har for at anmode De Europæiske Fællesskabers Domstol om at træffe afgørelse om fortolkningen af EØS-regler, der svarer til fællesskabsregler (EFT 1994 L 1, s. 204, herefter »protokol 34«), bestemmer følgende:

»*Artikel 1*

Når der opstår et spørgsmål om fortolkningen af bestemmelser i aftalen, som indholdsmæssigt er identiske med bestemmelserne i traktaterne om oprettelse af De Europæiske Fællesskaber, som ændret eller suppleret, eller i retsakter udstedt i medfør heraf, i en sag indbragt for en domstol i en EFTA-stat, kan denne domstol, såfremt den skønner det nødvendigt, anmode De Europæiske Fællesskabers Domstol om at træffe afgørelse om et sådant spørgsmål.

Artikel 2

En EFTA-stat, som agter at gøre brug af denne protokol, meddeler depositaren og De Europæiske Fællesskabers Domstol, i hvilket omfang og efter hvilke retningslinjer protokollen finder anvendelse på dens domstole.«

7 I EØS-aftalens artikel 108, stk. 2, første afsnit, hedder det: »EFTA-staterne opretter en domstol (EFTA-Domstolen).«

8 I artikel 34 i aftalen mellem EFTA-staterne om oprettelse af en tilsynsmyndighed og en domstol (EFT 1994 L 344, s. 1, herefter »EFTA-tilsynsaftalen«), indgået den 2. maj 1992, fastslås det:

»EFTA-Domstolen har kompetence til at afgive rådgivende udtalelser om fortolkningen af EØS-aftalen.

Såfremt et sådant spørgsmål rejses ved en ret i en af EFTA-staterne, kan denne ret, hvis den skønner, at det er nødvendigt, før den afsiger sin dom, anmode EFTA-Domstolen om at afgive en sådan udtalelse.

...«

9 I henhold til Agreement on transitional Arrangements for a period after the Accession of certain EFTA States to the European Union, indgået den

28. september 1994 mellem EFTA-staterne, kan de nationale domstole i EFTA-stater, der tiltræder Den Europæiske Union, i sager vedrørende faktiske omstændigheder, som er indtruffet forud for tiltrædelsen, også efter tiltrædelsen anmode EFTA-Domstolen om at udtale sig om fortolkningen af EØS-aftalen. Det fremgår af den pågældende aftales artikel 5, at EFTA-Domstolen — i sin sammensætning forud for tiltrædelsen — fortsat var kompetent for så vidt angår anmodninger indgivet senest den 31. marts 1995.

10 Direktiv 80/987, som foreskriver et system til beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens, bestemmer følgende i artikel 1, stk. 1 og 2:

»1. Dette direktiv finder anvendelse på krav, som arbejdstagere i medfør af en arbejdsaftale eller et ansættelsesforhold har erhvervet i forhold til arbejdsgivere, der er insolvente i henhold til artikel 2, stk. 1.

2. Medlemsstaterne kan undtagelsesvis fra dette direktivs anvendelsesområde udelukke krav fra visse kategorier af arbejdstagere, fordi arbejdstagernes arbejdsaftale eller ansættelsesforhold er af en særlig karakter, eller fordi der findes andre former for garanti, som sikrer arbejdstagerne en beskyttelse svarende til den, der fremgår af dette direktiv.

Fortegnelsen over de i første afsnit omhandlede kategorier af arbejdstagere er indeholdt i bilaget.«

11 I bilag XVIII, punkt 24, henvises der til direktiv 80/987. Det anføres i det pågældende punkt, at bilaget til direktivet i forbindelse med EØS-aftalen tilpasses, således at det for Kongeriget Sveriges vedkommende bl.a. ikke omfatter »en ansat eller de efterladte til en ansat, som selv eller sammen med sin nærmeste familie ejede en væsentlig del af arbejdsgiverens virksomhed eller bedrift, og som havde en betydelig indflydelse på virksomhedens aktiviteter«.

12 Det hedder i artikel 168 i akten vedrørende vilkårene for Republikken Østrigs, Republikken Finlands og Kongeriget Sveriges tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union (EFT 1994 C 241, s. 21, og EFT 1995 L 1, s. 1, herefter »tiltrædelsesakten«):

»Medmindre der i listen i bilag XIX eller i andre af denne akts bestemmelser er fastsat en frist herfor, iværksætter de nye medlemsstater de forholdsregler, der er nødvendige for fra tiltrædelsen at overholde bestemmelserne i direktiver... efter EF-traktatens artikel 189.«

13 Ifølge § 7 i lönegarantilagen (1992:497) sker der udbetaling i henhold til løngarantien for fordringer på løn eller andet vederlag, som er privilegerede i henhold til § 12 i förmånsrättslagen (1970:979) (lov om privilegerede fordringer). § 12, sidste stykke, i sidstnævnte lov — i den affattelse, der var gældende på det for hovedsagen relevante tidspunkt — fastslår imidlertid, at lønkrav for arbejdstagere, som selv eller sammen med nærstående senere end seks måneder før konkursbegæringen har ejet mindst en femtedel af virksomheden, ikke er privilegerede. Det samme gælder, når andelen har været ejet af en af arbejdstagerens nærstående.

14 Den forelæggende ret har i denne forbindelse understreget, at nærståendes ejerskab medfører, at en arbejdstager mister retten til dækning i henhold til løngarantien, selv om arbejdstageren ikke selv ejer nogen andel af virksomheden.

15 En lovændring med henblik på at opnå en bedre overensstemmelse mellem de svenske regler om beskyttelse af lønkrav ved konkurs og bestemmelserne i direktiv 80/987 er trådt i kraft den 1. juni 1997.

Hovedsagen

16 Ulla-Brith Andersson og Susanne Wåkerås-Andersson var ansat i Aktiebolaget Kinna Installationsbyrå, da selskabet den 17. november 1994 blev erklæret konkurs. Den eneste selskabsdeltager og det eneste bestyrelsesmedlem var Ulla-Brith Andersson's søn og Susanne Wåkerås-Andersson's ægtefælle, Per-Arne Andersson.

17 Kurator afviste under henvisning til § 7 i lönegarantilagen og § 12, sidste stykke, i förmånsrättslagen en begæring fra sagsøgerne i hovedsagen om dækning i henhold til løngarantien, fordi de var nærstående til Per-Arne Andersson.

18 Sagsøgerne anlagde derefter sag mod den svenske stat ved Stockholms tingsrätt med påstand om betaling af en erstatning på henholdsvis 60 152 SEK og 32 732 SEK tillige med morarenter i henhold til loven.

19 De har under sagen gjort gældende, at den svenske stat i overensstemmelse med de retlige principper, som Domstolen har anerkendt i bl.a. dommen af 19. november 1991 i sagen Francovich m.fl. (forenede sager C-6/90 og C-9/90, Sml. I, s. 5357), som finder anvendelse inden for rammerne af EØS-aftalen i medfør af dennes artikel 6, bør tilpligtes at betale erstatning for den skade, de har lidt som følge af, at direktiv 80/987 ikke er blevet gennemført korrekt.

20 Den svenske stat har heroverfor gjort gældende, at Kongeriget Sverige ikke forud for landets tiltrædelse af Den Europæiske Union havde nogen pligt til at drage omsorg for, at svensk ret var i overensstemmelse med fællesskabsretten, som kunne danne grundlag for erstatningskrav og påberåbes for de svenske domstole. Heller ikke Kongeriget Sveriges forpligtelser i henhold til EØS-aftalen, som er af folkeretlig karakter, kan føre til et erstatningsansvar for staten over for private.

21 Den nationale ret har i forelæggelsesbeslutningen bemærket, at hvis de svenske regler om løngaranti havde været i overensstemmelse med direktiv 80/987 og EØS-aftalens bilag XVIII, punkt 24, skulle sagsøgernes krav have været dækket i henhold til løngarantien, eftersom sagsøgerne ikke tilhører den kategori af arbejdstagere, som er undtaget fra direktivets anvendelsesområde.

22 Stockholms tingsrätt har på denne baggrund besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende tre præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal EØS-aftalens artikel 6 fortolkes således, at de retlige principper, som EF-Domstolen bl.a. har fastslået i sagerne C-6/90 og C-9/90, er blevet en del af EØS-retten, således at en stat kan ifalde erstatningsansvar over for private som følge af, at den ikke inkorporerede Rådets direktiv 80/987/EØF af 20. oktober 1980 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens (løngarantidirektivet) korrekt i den periode, hvor staten alene var part i EØS-aftalen og endnu ikke var tiltrådt Den Europæiske Union?

2) Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende: Skal EØS-aftalens artikel 6 fortolkes således, at løngarantidirektivet og de retlige principper, som EF-

Domstolen bl.a. har fastslået i sagerne C-6/90 og C-9/90, har forrang for national ret, såfremt staten ikke har inkorporeret det nævnte direktiv korrekt?

3) Såfremt spørgsmål 1 besvares benægtende: Medfører en stats tiltrædelse af Den Europæiske Union, at løngarantidirektivet og de retlige principper, som EF-Domstolen har fastslået i sagerne C-6/90 og C-9/90, har forrang for national ret, selv vedrørende omstændigheder, som indtraf i den periode, hvor staten alene var part i EØS-aftalen, men endnu ikke tiltrådt Den Europæiske Union, såfremt staten ikke har inkorporeret det nævnte direktiv korrekt?«

Det første præjudicielle spørgsmål

23 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en EFTA-stat, der senere er blevet medlem af Den Europæiske Union, i medfør af EØS-aftalen kan ifalde erstatningsansvar for tab, som private har lidt som følge af, at direktiv 80/987 ikke er blevet gennemført korrekt, i overensstemmelse med de retlige principper, der bl.a. er blevet fastslået i sagen Francovich m.fl.

24 Den svenske stat, den svenske, den islandske og den norske regering samt Kommissionen har anført, at Domstolen ikke har kompetence til at tage stilling til fortolkningen af EØS-aftalen i medfør af traktatens artikel 177, eftersom den stat, som den forelæggende ret hører under, på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen ikke var medlem af Den Europæiske Union, men en EFTA-stat.

25 Sagsøgerne i hovedsagen og den franske regering har derimod gjort gældende, at sagen er forelagt Domstolen af en ret i en medlemsstat, og at EØS-aftalen udgør en integrerende del af fællesskabsretten (jf. dom af 30.4.1974, sag 181/73,

Haegeman, Sml. s. 449). Domstolen har derfor kompetence til at træffe præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØS-aftalen.

26 Det bemærkes, at en aftale indgået af Rådet i henhold til EF-traktatens artikel 228 (efter ændring nu artikel 300 EF) og EF-traktatens artikel 238 (nu artikel 310 EF), for så vidt angår Fællesskabet, er en retsakt udstedt af en af Fællesskabets institutioner, jf. traktatens artikel 177, stk. 1, litra b), at bestemmelserne i en sådan aftale fra tidspunktet for dennes ikrafttrædelse udgør en integrerende del af fællesskabsretten, og at Domstolen efter fællesskabsretten har kompetence til præjudicielt at afgøre spørgsmål vedrørende fortolkningen af en sådan aftale (jf. dom af 30.9.1987, sag 12/86, Demirel, Sml. s. 3719, præmis 7).

27 Det følger heraf, at Domstolen principielt har kompetence til præjudicielt at afgøre spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØS-aftalen, såfremt der rejses et sådant spørgsmål ved en ret i en medlemsstat.

28 Denne kompetence til at fortolke EØS-aftalen i medfør af traktatens artikel 177 gælder imidlertid kun for så vidt angår Fællesskabet, hvorfor Domstolen ikke har kompetence til at tage stilling til fortolkningen af aftalen i relation til anvendelsen heraf i EFTA-staterne.

29 Der er heller ikke tillagt Domstolen en sådan kompetence inden for rammerne af EØS-aftalen. Det fremgår således af dennes artikel 108, stk. 2, og af EFTA-tilsynsaftalens artikel 34, at EFTA-Domstolen har kompetence til at træffe afgørelse vedrørende fortolkningen af EØS-aftalen i EFTA-staterne. EFTA-tilsynsaftalen indeholder ingen bestemmelser, der giver Domstolen en parallel kompetence. EØS-aftalens artikel 107 og protokol 34 giver ganske vist mulighed for, at en EFTA-stat kan tillade sine domstole under visse betingelser at anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse om fortolkningen af en bestemmelse i EØS-aftalen, men denne mulighed er hidtil ikke blevet benyttet.

30 Det forhold, at den pågældende EFTA-stat senere er blevet medlem af Den Europæiske Union, således at spørgsmålet hidrører fra en ret i en af medlemsstaterne, kan ikke medføre, at Domstolen får kompetence til at fortolke EØS-aftalen for så vidt angår dennes anvendelse på situationer, som ikke henhører under Fællesskabets retsorden.

31 Domstolen har kompetence til at fortolke fællesskabsretten, som EØS-aftalen er en integrerende del af, for så vidt angår dens anvendelse i de nye medlemsstater fra datoen for deres tiltrædelse.

32 Domstolen er i nærværende sag blevet anmodet om at tage direkte stilling til EØS-aftalens virkninger i den forelæggende rets nationale retsorden i perioden forud for tiltrædelsen.

33 Det må under disse omstændigheder fastslås, at Domstolen ikke har kompetence til at besvare det første spørgsmål.

Det andet præjudicielle spørgsmål

34 På baggrund af besvarelsen af det første spørgsmål er der ikke anledning til at besvare det andet spørgsmål.

Det tredje præjudicielle spørgsmål

35 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere oplyst, om private efter en EFTA-stats tiltrædelse af Den Europæiske Union for denne nye medlemsstats nationale domstole kan påberåbe sig rettigheder, som de støtter direkte på direktiv 80/987, og om staten kan ifalde erstatningsansvar for tab, som de har lidt som følge af, at det nævnte direktiv ikke er gennemført korrekt, når de omstændigheder, sagen vedrører, er indtruffet før tiltrædelsen.

36 Den svenske stat har anført, at det fremgår af tiltrædelsesaktens artikel 166 og 168, at Kongeriget Sveriges forpligtelser som medlemsstat i Den Europæiske Union først trådte i kraft med tiltrædelsen.

37 Den svenske regering har tilføjet, at tiltrædelsesakten ikke indeholder bestemmelser om, at fællesskabsretten gælder med tilbagevirkende kraft i en situation som den i hovedsagen omhandlede. Regeringen er endvidere af den opfattelse, at dommen af 2. oktober 1997 i sagen Saldanha og MTS (sag C-122/96, Sml. I, s. 5325) ikke er relevant, idet Domstolen i denne sag alene tog stilling til en procesretlig regel, som henhører under EF-traktatens materielle anvendelsesområde fra datoen for Republikken Østrigs tiltrædelse.

38 Kommissionen har gjort gældende, at Kongeriget Sverige forud for tiltrædelsen ikke havde pligt til at gennemføre direktiv 80/987 med henblik på en fremtidig tiltrædelse af Den Europæiske Union, hvorfor direktivet ikke kunne have forrang for den svenske lovgivning på området, og at det fremgår af dommen af 3. december 1992 i sagen Suffritti m.fl. (forenede sager C-140/91, C-141/91, C-278/91 og C-279/91, Sml. I, s. 6337), at direktivet heller ikke kan finde anvendelse på faktiske omstændigheder, der er indtruffet forud for tiltrædelsen.

39 Det skal indledningsvis fastslås, at spørgsmålet drejer sig om, hvorvidt direktiv 80/987 kan påberåbes, og hvorvidt staten kan ifalde erstatningsansvar alene i medfør af fællesskabsretten og ikke på grundlag af EØS-aftalen som sådan.

40 Det bemærkes for det første, at det i tiltrædelsesaktens artikel 168 præciseres, at medmindre der i listen i bilag XIX eller i andre af aktens bestemmelser er fastsat en frist herfor, iværksætter de nye medlemsstater de forholdsregler, der er nødvendige for fra tiltrædelsen at overholde bestemmelserne i direktiver.

41 Eftersom der ikke i tiltrædelsesakten er fastsat en frist for gennemførelsen af direktiv 80/987, må direktivet anses for at skulle have været gennemført på datoen for de nye medlemsstaters tiltrædelse.

42 Endvidere bemærkes, at to begivenheder skal være indtrådt, for at direktiv 80/987 finder anvendelse: For det første skal der være indgivet en begæring til den kompetente nationale myndighed om indledning af en procedure, som sigter mod en samlet fyldestgørelse af arbejdsgiverens kreditorer, og for det andet skal der enten være truffet afgørelse om indledning af proceduren, eller det skal i tilfælde, hvor virksomhedens aktiver ikke er tilstrækkelige, være konstateret, at den er lukket. Det er en betingelse for udløsning af den i direktivet foreskrevne garanti, at disse to begivenheder er indtrådt (jf. dom af 10.7.1997, sag C-373/95, Maso m.fl., Sml. I, s. 4051, præmis 45 og 46).

43 I betragtning af at disse to begivenheder i hovedsagen indtrådte forud for Kongeriget Sveriges tiltrædelse af Den Europæiske Union, idet den sidste begivenhed, nemlig konkursdekretet, indtrådte den 17. november 1994, kan private ikke påberåbe sig bestemmelserne i direktiv 80/987 til støtte for, at visse

bestemmelser i den nationale lov ikke finder anvendelse (jf. Suffritti m.fl.-dommen, præmis 12). De kan heller ikke gøre gældende, at der er sket en tilsidesættelse af fællesskabsretten, til støtte for et erstatningskrav mod staten.

44 Kun såfremt en medlemsstat ikke på korrekt vis har gennemført et direktiv ved udløbet af den for iværksættelsen heraf fastsatte frist, kan private ifølge Domstolens praksis, under visse betingelser, over for nationale retter gøre rettigheder, de direkte støtter på direktivets bestemmelser, gældende (Suffritti m.fl.-dommen, præmis 13).

45 Tilsvarende gælder, at kun såfremt de begivenheder, der er en betingelse for udløsning af den i direktiv 80/987 foreskrevne garanti, er indtrådt efter udløbet af fristen for gennemførelsen af direktivet, kan en eventuel forkert eller for sen gennemførelse af direktivet påberåbes til støtte for et erstatningsansvar for staten for tab, der er påført private.

46 Det tredje spørgsmål skal herefter besvares med, at fællesskabsretten ikke indebærer, at private efter en EFTA-stats tiltrædelse af Den Europæiske Union for denne nye medlemsstats nationale domstole kan påberåbe sig rettigheder, som de støtter direkte på direktiv 80/987, eller at staten kan ifalde erstatningsansvar for tab, som de har lidt som følge af, at det nævnte direktiv ikke er gennemført korrekt, når de begivenheder, der er en betingelse for udløsning af den i direktivet foreskrevne garanti, er indtruffet før tiltrædelsen.

Sagens omkostninger

47 De udgifter, der er afholdt af den svenske stat, den svenske, den franske, den islandske og den norske regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Stockholms tingsrätt ved kendelse af 15. september 1997, for ret:

1) **Domstolen har ikke kompetence til at besvare det første spørgsmål.**

2) **Fællesskabsretten indebærer ikke, at private, efter at en stat i Den Europæiske Frihandelssammenslutning er tiltrådt Den Europæiske Union, for denne nye medlemsstats nationale domstole kan påberåbe sig rettigheder, som de**

støtter direkte på Rådets direktiv 80/987/EØF af 20. oktober 1980 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens, eller at staten kan ifalde erstatningsansvar for tab, som de har lidt som følge af, at det nævnte direktiv ikke er gennemført korrekt, når de begivenheder, der er en betingelse for udløsning af den i direktivet foreskrevne garanti, er indtruffet før tiltrædelsen.

Rodríguez Iglesias Puissochet Hirsch

Jann Moitinho de Almeida Gulmann

Murray Edward Ragnemalm

Sevón Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 15. juni 1999.

R. Grass G.C. Rodríguez Iglesias

Justitssekretær Præsident